

'Musici zijn de laatste magiërs in een onttoverde wereld'

Goede muziek gaat over gevaar zoeken, vindt blokfluitist Erik Bosgraaf. Dit weekend speelt hij op het Festival Oude Muziek in Utrecht.

Door onze medewerker **Joost Galema**

Vroeger leed hij aan de Ziekte van de Absolute Uitvoering, zegt blokfluitist Erik Bosgraaf. Maar die bestaat niet, leerden het leven en de muziek hem. „Het ideale klankbeeld uit mijn verbeelding moet altijd een strijd aangaan met de ruimte om mij heen.”

Als een van de beste blokfluitisten ter wereld is Bosgraaf de komende dagen een trekpleister in het openingsweekend van het Utrechtse Festival Oude Muziek. Dat richt dit jaar de schijnwerpers op de Italiaanse havenstad Napels. „Een plek”, vindt hij, „met een sterke eigenheid, en veel grilligheid in de muziek. Misschien zijn die wispelturige naturen wel de uitkomst van het leven op een vulkaan.”

Bosgraafs hart ligt vooral bij muziek uit de zeventiende en achttiende eeuw. Het was J.S. Bach die in de puber Bosgraaf de musicus ontwaakte. „In een kerk in Leeuwarden hoorde ik de *Hohe Messe*. Dat raakte me diep. Die musici waren in mijn ogen een soort magiërs, een zeldzaam ras in onze onttoverde samenleving: meesters van een mysterie dat een magnetische aantrekkingskracht uitoefende. Die groep, daar wilde ik bij horen.”

Dat de blokfluit zijn instrument zou worden, was toen nog geen uitgemaakte zaak. „Ik speelde ook hobo”, vertelt Bosgraaf, „maar die bleek niet bij mijn aard te passen. Ik kan me niet als pietje precies elke dag een halfuur of langer verliezen in het snijden van mondstukken. Bovendien voel ik me snel ongemakkelijk bij dure dingen die kapot kunnen vallen.” En muzikaal boterde het ook niet. „De moderne hobo komt uit het industriële tijdperk. Hij wordt machinaal gemaakt, het is klep open, klep dicht. Dat vind ik niet interessant. De hobo gaat over die ene volmaakte noot, die gouden klank in die ene solo in het orkest. Maar ik ben te eigenzinnig om een verkeersleider als de dirigent te volgen. Ik ga altijd met tachtig door de bocht en maak dan liever een foutje. In een orkest kan dat niet, daar moet je boven alles correct spelen. Dat is voor mij niet waar muziek over gaat. Ik zoek graag het gevaar op. En dat biedt de blokfluit.”

Verbeeldingskracht

Het verbaast Bosgraaf dat de blokfluit van oudsher geldt als een ideaal instrument voor beginners. „De grepen zijn onlogisch, je weet niet precies waar de noten zitten, bij hard

FOTO: WEIHLUNG

Blokfluitist **Erik Bosgraaf**

Hoogtepunten Festival Oude Muziek Utrecht

Aan het thema **Napels** zijn op tien festivaldagen ruim **100 concerten**, tal van lezingen, symposia en andere evenementen opgehangen. Niet te missen:

1. Graindelavoix

Björn Schmelzer en zijn rauwe zangers roepen mysterieuze krachten op.
29 t/m 31/8, *Sint Janskerk*

2. Ann Hallenberg

Zweedse mezzo met ode aan de castraat Farinelli.
27/8 in *TivoliVredenburg*

4. Giulio Prandi

In drie concerten etaleert Artista in Residence de veelzijdige muzikale pracht van Napels. 24, 25 & 27/8 *TivoliVredenburg, Domkerk en Geertekerkerk*.

5. Andere Pergolesi

Pergolesi's komische kant in de mini-opera *La serva padrona* door Gli Angeli Genève. 24/8 *Stadsschouwburg*

blazen wordt hij meteen vals. Je moet toonhoogtes in je hoofd kunnen horen voor je ze kunt 'vinden' op het instrument. Het gaat om een mengsel van ambacht en fantasie. En die verbeelding is bij de blokfluit wezenlijker dan bij veel andere instrumenten, omdat je in alle opzichten in het duister tast: alsof je water probeert vast te pakken.”

Door die ongrijpbare klank was de blokfluit in de barok sterk met de dood verbonden. „Bij Bach belichamen wij altijd vergankelijkheid”, zegt Bosgraaf. „Maar we zijn ook de arcadische stem van de herders, van de landelijke idylle. En in de schilderkunst duikt het instrument ook op als fallussymbool. Dood en seks zijn nu eenmaal altijd een twee-eenheid geweest.”

Aards en onaards

De fysieke natuur van barokmuziek spreekt Bosgraaf aan. „De stukken kennen een tactus, een hartslag. Die ervaring gaat later, in de Romantiek, verloren. Dan draait het om de gekwelde ziel van de componist. De barok daarentegen vereert de homo ludens, de spelende mens. De muziek is puls, ritme, dans. Zij is daarin heel aards, maar gunt ons tegelijkertijd een blik in een wereld buiten onze eigen werkelijkheid.”

Erik Bosgraaf. Openingsconcert Festival Oude Muziek, 23/8, *TivoliVredenburg Utrecht*. Met Cordevento: 24/8, programma met Napolitaanse barok.